

Prof. Dr. Tolga ŞİRİN
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

TÜRKİYE’NİN ANAYASA HUKUKU DÜZENİ

Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku Örnekleriyle

Cilt I: Devlet Örgütlenmesi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XXXIII
SUNUŞ	1

BÖLÜM I ANAYASA KAVRAMI

A. ANAYASANIN KAVRAMSAL GELİŞİMİ	7
1. Latin Dillerindeki Evrim.....	8
2. Türkçedeki Evrim.....	10
3. “Anayasa” İfadesinin Olası Yanlış Çağrışımı.....	12
4. “Anayasa” İfadesine Dair Ek Notlar	12
B. ANAYASALCILIĞIN TARİHİ ve BİÇİMLERİ	13
1. Kölecilikten Feodalizme	13
2. Feodalizmden Kapitalizme	15
3. Liberal Anayasalcılık.....	17
4. Sosyalist Anayasalcılık.....	19
5. Faşizm ve Küreselleşme	20
6. Üçüncü Dünya Anayasalcılığı.....	22
7. İslamcı Anayasalcılık	23
8. Türkiye’de Anayasalcılık	24
C. ANAYASALARIN YAPISI	26
1. Anayasalar Ne İçerir?.....	26
2. Anayasalar İlke ve Kuralları Nasıl Yansıtır?	27
3. Türkiye Özelinde Anayasa’nın Yapısı	28
D. ANAYASALARIN AMACI.....	30
E. ANAYASAL AYRIMLAR	32

1. Maddi – Şekli Anayasa	32
2. Yazılı – Yazısız Anayasa	36
a. Gerçek Yazısız Kurallar (Anayasal Gelenekler)	37
b. Gerçek Olmayan Yazısız Kurallar (İçtihat Hukuku)	40
3. Normatif – Olgusal Anayasa	40
4. Esnek – Katı Anayasa	41
5. Çerçeve – Kuralcı Anayasa	43
6. Kalın – İnce Anayasa	45
7. Usuli – Esasi Anayasa	46
8. Etkili – Etkisiz Anayasa	47
9. Liberal – İlliberal Anayasa	48
10. Uluslararası – Ulusal Anayasa	50

BÖLÜM II

ANAYASANIN KONULMASI ve DEĞİŞTİRİLMESİ

A. KURUCU İKTİDAR KAVRAMI	55
1. Felsefi Arka Planı	56
2. Kurucu İktidarın Niteliğine İlişkin Teoriler	58
a. Normativist Yaklaşım	58
b. Kararcı/İradeci Yaklaşım	59
c. İlişkiselci Yaklaşım	61
3. Kurucu İktidarın Ortaya Çıkma Zamanı	62
B. KURUCU İKTİDAR TÜRLERİ	64
1. Asli - Türev Kurucu İktidar	64
2. Düzenli - Düzensiz Kurucu İktidar	65
3. Devrim - Reform İkilemi	66
C. KURUCU İKTİDAR GÖRÜNÜMLERİ	66
1. Dayatmacı Usuller	66
a. Hükûmdarın Bahşetmesi	66
b. İşgal Güçlerinin Dayatması	67

2. Demokratik Usuller	68
a. Özel Kurucu Organ	69
b. Yasama Organının Kuruculuğu	69
c. Çok Aşamalı Süreçler	70
D. KURUCU İKTİDARIN SINIRLARI.....	71
1. Asli Kurucu İktidarın Sınırları	71
2. Türev Kurucu İktidarın Sınırları	72
a. Zamansal Sınırlar	72
b. Biçimsel Sınırlar	73
i. Teklif Aşaması	73
ii. Görüşme Aşaması	74
iii. Onay Aşaması	75
c. Konusal Sınırlar	76
3. “Anayasaya Aykırı Anayasa Değişikliği” Sorunu	78
4. “Anayasal Parçalanma” Teorisi	79
5. Türkiye’deki Tartışmalar	80
a. Türkiye’de Değişiklik Yasağı Konusunda Görüşler	81
b. Anayasa Değişikliklerine Anayasa Mahkemesinin Bakışı	82
6. Bir Öneri: Katılığı Kademelendirme	84

BÖLÜM III

ANAYASANIN YORUMLANMASI

A. KLASİK YORUM YÖNTEMLERİ.....	89
1. Sözel Yorum.....	90
2. Tarihsel Yorum.....	91
3. Amaçsal Yorum.....	93
4. SistematiK Yorum	95
a. Dışsal SistematiK Yorum	95
b. İçsel SistematiK Yorum	96
i. Yatay Norm Uyumlaştırması.....	96
ii. Dikey Norm Uyumlaştırması	98

B. ANAYASA HUKUKUNA ÖZGÜ YÖNTEMLER.....	98
1. Sistematik Yorumun Anayasal Tezahürleri	98
a. Anayasaya Uygun Yorum.....	98
b. Uluslararası Hukuka Uygun Yorum.....	100
c. Anayasa Odaklı Yorum.....	100
d. Pratik Uyuşum	101
e. Özerk Kavramlar Öğretisi.....	103
2. Amaçsal Yorumun Anayasal Tezahürleri.....	104
a. Yaşayan Anayasa Öğretisi (Dinamik Yorum)	104
b. Pozitif Yükümlülükler Öğretisi	105
c. “Anayasal Sessizlik”	106
3. AYM’nin Kendini Sınırladığı Yorum Yöntem ve Öğretileri.....	107
a. Yasama Yetkisinin Genelliği	108
b. Dördüncü Yargı Yeri Öğretisi.....	109
c. Politik Sorun Öğretisi.....	110
4. Yeni Bir Yöntem: Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku	111
C. 1982 ANAYASASI’NDAKİ YORUM KURALLARI.....	112

BÖLÜM IV DEVLET

A. DEVLETİN ETİMOLOJİSİ	118
B. DEVLETİN HUKUKSAL ANLAMI.....	119
C. ÜLKE ÖGESİ.....	122
1. Kara Ülkesi	123
2. Deniz Ülkesi.....	126
3. Hava Ülkesi	127
D. İNSAN ÖGESİ.....	128
1. Ulus Kavramı	129
a. Ulusların Ortaya Çıkışı	129
b. Ulusallık İlkesi.....	131
c. Ulus Kavramına Dönük Farklı Yaklaşımlar	133

i. Nesnel Yaklaşım.....	133
ii. Öznel Yaklaşım	134
iii. Sentezci ve Eleştirel Yaklaşımlar.....	134
d. Atatürk Milliyetçiliği ve “Türk Milleti” Kavramı	136
i. Irk	139
ii. Din.....	141
iii. Dil.....	142
iv. Kültür.....	144
v. Ek Olgular	146
2. Yurttaşlık	146
a. Toprak Esası (Ius Soli)	147
b. Kan Esası (Ius Sanguinis)	147
c. Türkiye’deki Durum	148
i. Yurttaşlığın Kazanılması	149
ii. Yurttaşlığın Kaybedilmesi.....	150
E. ERK ÖGESİ	151
1. Genel Olarak	152
2. Egemenlik	152
a. Egemenliğin Nitelikleri	154
b. Egemenlik Türleri	156
i. Halk Egemenliği	157
ii. Ulus Egemenliği	159
iii. Sınıf Egemenliği.....	160
c. Egemenliğin İçsel Boyutu	161
d. Egemenliğin Dışsal Boyutu	162
e. Hukukun Uluslararasılaşması ve Egemenliğin Göreliliği.....	164
f. Egemenlik Yitimi: “Başarısız Devlet”	165
3. Meşruluk	166
a. Geleneksel Meşruluk.....	166
b. Karizmatik Meşruluk.....	167
c. Rasyonel (Hukuksal) Meşruluk.....	168
F. DEVLETİN SEMBOLLERİ	169

1. Ulusal Marş.....	170
2. Ulusal Bayrak	172
3. Devlet Arması	176
G. DEVLETİN SONA ERMESİ	177
1. Sona Erme Biçimleri.....	178
a. Birleşme.....	178
b. Parçalanma.....	178
2. Sona Ermeyle İlişkili Diğer Durumlar	178
a. Bölünme.....	178
b. İşgal	179
c. İsim Değiştirme	179
d. Sistem Değiştirme	179
3. Süreklilik ve Ardılık	180
a. Türkiye'nin Anayasal Düzeninde Süreklilik.....	181
i. 1924-1961 Anayasaları Arasında Hukuksal Süreklilik.....	182
ii. 1921-1924 Anayasaları Arasında Hukuksal Süreklilik.....	184
b. Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı'nın Devamı Mı?	185
H. DEVLET BİÇİMLERİ.....	186
1. Federal Devlet.....	187
a. Federasyon Teorileri.....	189
i. Bölünmüş Egemenlik Öğretisi.....	190
ii. "Egemen Olmayan Devlet Olmaz" Öğretisi	190
b. Üçlü Devlet Öğretisi.....	190
i. Federasyon Türleri	191
(1) Avrupa Tipi Federalizm	191
(2) Amerikan Tipi Federalizm.....	192
ii. Federalizm Neden Ortaya Çıkar?	192
2. Konfesyonalizm: "Lübnanlaşma"	193
3. Bölge Devlet.....	195
4. Üniter Devlet.....	196

BÖLÜM V

SİYASAL REJİMLER

A. TERMİNOLOJİ.....	203
1. Sistem	204
2. Rejim	204
3. Erkler Ayrılığı.....	206
a. Yatay Erkler Ayrılığı	206
b. Örgütsel Erkler Ayrılığı.....	211
i. Yasama İçeri Erkler Ayrılığı.....	211
ii. Yürütme İçeri Erkler Ayrılığı	212
iii. Coğrafi Erkler Ayrılığı	213
c. Düşey Erkler Ayrılığı	213
d. Zamansal Erkler Ayrılığı	214
B. TARİHSEL AYRIMLAR (YÖNETİM BİÇİMİ).....	214
1. Monarşi	217
2. Cumhuriyet	219
C. PARLAMENTER REJİM	223
1. Yürütmede İkili Bulunur.....	223
a. Parlamenter Cumhuriyet	223
b. Parlamenter Monarşi	224
2. Başbakanın Belirlenmesinde Parlamento Belirleyicidir	224
a. En Güçlü Siyasi Parti Lideri Modeli	224
b. Siyasi Partilere Danışma Modeli	225
c. Parlamentoda Seçim Modeli.....	225
3. Hükûmet, Parlamantonun Güvenine Tabidir	225
a. Gensorunun İşlevleri.....	226
b. Nisaplar ve Bekleme Süreleri	226
c. Gensoru Yasakları.....	227
d. “Negatif Parlamentarizm”	228
e. “Düalist Parlamentarizm”	228
f. “Rasyonelleştirilmiş Parlamentarizm”	228

i. Kurucu Güvensizlik Oyu	229
ii. Fesih Tehdidi Altında Güven Oylaması	229
iii. Yasama Olağanüstü Hâli	230
iv. Giyotin.....	230
4. Hükûmet, Parlamenteoya Karşı Sorumludur	230
a. Bakanlar Kurulunun Kolejyallığı ve Birliği	231
b. Bakanlar Kurulunun Gizliliği ve Ketumluğu	231
c. Bakanlar Kurulunun Sürekliliği.....	231
5. Bazı Ek Öğeler.....	232
6. Parlamentarizme Dönük Kısa Bir Değerlendirme.....	232
D. BAŞKANLIK REJİMİ.....	232
1. “Saf Başkanlık”	232
a. Yürütmenin Tek Başlı Olması.....	234
b. Başkanının Halk Tarafından Seçilmesi	234
c. Yasama ve Yürütmenin Birbirlerini Düşürememesi	235
d. Karşılıklı Denetim Araçları	236
e. Seçimlerinin Farklı Zamanlarda Yapılması.....	237
f. Başkanın Aslı Düzenleme Yetkisinin Olmaması.....	237
2. “Melez Başkanlık”	238
a. Yürütmenin Tek Başlı Olmasında Sapmalar	239
b. Başkanının Halk Tarafından Seçilmesinden Sapmalar	239
c. Erklerin Birbirlerini Düşürememesinde Sapmalar	240
d. Karşılıklı Denetim Araçlarında Sapmalar.....	240
e. Seçimlerinin Aynı Zamanda Yapılması Sapması.....	241
f. Başkanın Aslı Düzenleme Yetkisi Konusundaki Sapmalar	241
3. Başkanlık Rejimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri	242
a. Demokratiklik.....	242
b. İstirarlılık.....	243
c. Güçlülük.....	245
4. Başkanlık Rejimi Türkiye’ye Uygun Mu?	246
E. YARI BAŞKANLIK REJİMİ	247
1. Yarı Başkanlık Türleri	248

a. Gerçek Olmayan Yarı Başkanlık	249
i. Parlamenter Sapma: Sembolik Başkan	249
ii. Başkancı Sapma: Monokratik Başkan	249
b. Gerçek Yarı Başkanlık	250
i. Başbakan Ağırlıklı Örnekler	250
ii. Devlet Başkanı Ağırlıklı Örnekler	251
2. Bölünmüş Yönetim Sorunu	251
a. Birleşmiş Yönetim	252
b. Bikameralizm Kaynaklı Bölünmüş Yönetim	252
c. Koalisyon Kaynaklı Bölünmüş Yönetim	252
d. Azınlık Hükûmeti Kaynaklı Bölünmüş Yönetim	253
3. Kohabitasyon	253
a. Uzlaşmacı Kohabitasyon	254
b. Çatışmacı Kohabitasyon	256
c. Yıkıcı Kohabitasyon	258
4. Türkiye’de Yarı-Başkanlık Deneyimi	261
F. MECLİS HÜKÛMETİ	264
1. Ögeleri	264
a. Yürütmenin Ayrı Bir Varlığı Yoktur	265
b. Yürütme, Yasamanın Talimatlarına Bağlıdır	265
c. “Bakan”, Yasamaya Karşı Tek Tek Sorumludur	265
d. Yürütme Kararları Yasama Denetimine Tabidir	265
e. Yürütmenin Yasama Üzerinde Yetkisi Yoktur	265
f. Kanunlaştırma Yetkisi Münhasıran Yasamadadır	265
g. Bir Devlet Başkanı Yoktur	266
h. Hükûmet Kolektiftir	266
i. Yasama Organı Tek Meclislidir	266
j. Genellikle Geçiş Rejimlerinde Görülür	266
k. Meclis Sürekli Olarak Çalışır	266
l. Meclis Kendiliğinden Toplanır	266
m. Halk Egemenliği İlkesi Geçerlidir	267
n. Meclis, Doğrudan Halk Tarafından Seçilir	267

2. Güncel Örnekleri	267
a. İsviçre.....	267
b. Uruguay.....	269

BÖLÜM VI

YASAMA

A. YASAMA ORGANININ ADI.....	276
B. YASAMA YETKİSİNİN ÖZELLİKLERİ.....	277
1. Aslîlik.....	277
2. Genellik.....	277
3. Devredilmezlik	280
C. YASAMANIN YAPISI.....	281
1. Tek Meclislilik (Unikameralizm).....	281
2. Çift Meclislilik (Bikameralizm)	282
a. Aristokratik Nedenler.....	282
b. Federalist Nedenler.....	283
c. Frenleyici ve Dengeleyici Nedenler.....	283
3. Üç Meclislilik (Trikameralizm).....	284
D. YASAMA ORGANI SEÇİMİ	285
1. SEÇİM SİSTEMLERİ	285
a. Çoğunlukçu Sistemler	288
i. Basit/Salt Çoğunluk Esaslı Seçim.....	288
ii. Tek/İki Turlu Seçim	288
iii. Kişi/Liste Esaslı Seçim.....	288
b. Çoğulcu Sistemler	288
i. En Fazla Kalan Oy Yöntemi	289
ii. En Yüksek Ortalama Oy	289
iii. D'Hondt Yöntemi	290
iv. Sainte-Laguë Yöntemi	291
v. Ulusal Bakiye Yöntemi	291
2. SEÇİMLERİN İLKELERİ.....	292

a. Serbest Oy	292
i. Zorunlu Oy Sorunu	294
ii. Mektupla Oy Sorunu.....	295
iii. Propaganda Yasakları ve Cumhurbaşkanı.....	296
b. Eşit Oy.....	297
i. Katsayı Eşitsizliği Sorunu	297
ii. Finansman Eşitsizliği Sorunu.....	298
iii. Propaganda Eşitsizliği Sorunu	299
iv. Mükerrer Oy Sorunu	300
c. Gizli Oy ve Açık Sayım ve Döküm	301
d. Doğrudan Oy	302
e. Genel Oy.....	302
f. Bireysel Oy	304
g. Makul Aralıklarla (Periyodik) Oy.....	305
i. Erken Seçim.....	305
ii. Ara Seçim	306
iii. Seçimlerin Ertelenmesi	308
iv. “Bir Yıl” Güvencesi.....	311
h. Seçimlerin İdaresi ve Yargısal Denetimi	312
i. Temsilde Adalet ve Yönetimde İstikrar İlkesi.....	314
3. SEÇMEN OLMA ŞARTLARI.....	316
a. Vatandaşlık.....	316
b. Yaş.....	317
c. Mahkûm Olmama.....	318
d. Silah Altında Er/Erbaş Olmama	319
e. Kısıtlı Olmama.....	320
f. Kamu Hizmetinden Yasaklı Olmama.....	322
g. Seçmen Kütüğüne Kayıtlı Olma	323
E. YASAMA ORGANI ÜYELERİ	324
1. Milletvekili Seçilme Koşulları.....	325
a. Vatandaşlık.....	325
b. Yaş.....	327

c. Eğitim	328
d. Tam Ehliyetlilik (Kısıtlı Olmama)	329
e. Askerlik Hizmeti	330
f. Yasaklı Mesleklerden Çekilmiş Olma	331
g. Mahkûm Olmama	336
i. Bir Yıldan Fazla Hapis	337
ii. Ağır Hapis	337
iii. Affa Uğramış Olsa Bile Yasaklı Suçlar	337
h. Kamu Hizmetinden Yasaklı Olmama	340
2. Milletvekili Sıfatının Kazanılması	341
3. Milletvekillerinin Ödevleri	341
a. Yemin Etme	342
b. Malvarlığı veya Menfaat Bildiriminde Bulunma	343
c. Bazı Görevlerde Bulunmama	343
d. Eleştirilere Daha Çok Katlanma	345
4. Milletvekillerinin Hakları	345
a. Ödenek ve Yolluklar	345
b. Yasama Bağışıklıkları	346
i. Yasama Sorumsuzluğu	347
(1) Öznesi	347
aa. Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanları	348
bb. Meclis Çalışmalarına Katılan Üçüncü Kişiler	348
cc. Haberciler	349
(2) Koruması	350
(3) İşlevleri	351
(4) Kapsamı	351
(5) İstisnaları	352
(6) Süresi	355
(7) Kaldırılması	355
ii. Yasama Dokunulmazlığı	355
(1) Öznesi	356
(2) İşlevleri	357
(3) Kapsamı	357

(4) İstisnaları.....	359
(5) Süresi.....	362
(6) Kaldırılması	363
(7) Yeniden Canlanması	365
5. Milletvekili Sıfatının Kaybedilmesi	366
a. Sürenin Sona Ermesi	366
b. Ölüm.....	367
c. İstifa.....	368
i. Devamsızlık	369
ii. Kesin Hüküm Giyme.....	369
iii. Kısıtlanma.....	370
iv. Milletvekilliğiyle Bağdaşmayan Bir Görev veya Hizmeti Sürdürmekte Israr.....	370
v. Cumhurbaşkanı Seçilme.....	370
vi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakan Olarak Atanma.....	371
F. YASAMA ORGANININ İDARİ YAPISI	372
1. Meclis Başkanı	373
2. Diğer Divan Üyeleri.....	376
a. Başkanvekilleri.....	376
b. Kâtip Üyeler	376
c. İdare Amirleri.....	377
3. Danışma Kurulu	377
4. Meclis Komisyonları.....	378
5. Siyasi Parti Grupları.....	379
6. Meclis İctüzüğü	379
G. YASAMAYA İLİŞKİN BAŞLICA KAVRAMLAR	383
1. Zamansal Kavramlar	383
2. Oransal Kavramlar	384
3. Yöntemsel Kavramlar	387
H. YASAMA ORGANININ GÖREV ve İŞLEVLERİ.....	388
1. Temsil Etme.....	390
2. Müzakere Etme.....	390

3. Kural Koyma	391
a. Kanun	391
i. Girişim.....	392
ii. Komisyonlar	394
iii. Genel Kurul	394
iv. Yayın	395
b. Meclis Kararı	396
c. Bütçe ve Kesin Hesabı Kabul Etme	397
i. Bütçe ve Kesin Hesap ve Özel Görüşülme Usulü	399
ii. Bütçe Kanununun Münhasırlığı.....	400
iii. Bütçenin Kabul Edilmemesi Olasılığı	400
d. Para Basılmasına Karar Verme	402
i. Yetkinin “Egemenlik” Bağlamında Hassasiyeti	403
ii. Paranın Tasarımı.....	404
iii. Para Basma Yetkisi ve İşİ	405
e. Savaş İlan Etme	407
i. Kısa Tarihçe.....	408
ii. “Savaş” ve “Savaş Hâli” Farklı Şeyler Mi?.....	409
iii. “Başkomutan” Sıfatı	411
iv. Savaş İlanının Normatif Karşılığı	412
v. Cumhurbaşkanının Ayrık Yetkileri	414
f. TSK’nın Yurt Dışına Gönderilmesi	415
g. Yabancı Silahlı Kuvvetlerin Türkiye’de Bulunması.....	416
h. Milletlerarası Antlaşmaların Onaylanmasını Uygun Bulma.....	416
i. Milletlerarası Antlaşmaya Taraf Olma Adımları	418
ii. Milletlerarası Antlaşma Yapma	418
iii. Onaylanmasını Uygun Bulma.....	418
(1) Birinci İstisna Kümesi.....	419
(2) İkinci İstisna Kümesi	419
iv. Onaylama ve Yayımlama	419
v. Uluslararası Bildirimini Yapma.....	420
vi. Uygulanmasını Durdurma ve Sona Erdirme	421

vii. Yürürlük Süresini Uzatma/Uygulama Alanının Değiştiğini Tespit Etme.....	422
viii.Milletlerarası Antlaşmaların Normlar Hiyerarşisindeki Yeri	422
(1) Temel Hak ve Özgürlüklerle İlişkin Olmayan Antlaşmalar.....	423
(2) Temel Hak ve Özgürlüklere İlişkin Antlaşmalar	423
1. Af İlanına Karar Verme.....	424
i. Afların Denetimi.....	427
ii. Örtülü Af Sorunu	430
4. Yürütmeyi Denetleme.....	433
a. Genel Görüşme	433
b. Soru Önergesi	434
i. Yazılı Soru Önergesi Usulü.....	435
ii. Destekleyici Bir Kurum: “Bilgilenim” Oturumları.....	437
c. Meclis Araştırması.....	437
i. Teklifi ve Kabulü.....	438
ii. Komisyona Dair Usul ve Süreler	438
iii. Kapsam Dışı Konular	439
iv. Sonuçları	441
d. Meclis Soruşturması	442
i. Teklifi ve Kabulü.....	444
ii. Komisyona Dair Usul ve Süreler	445
iii. Yüce Divana Sevk	447
iv. Sonuçları	448
5. Kurum ve Kuruluşlar İçin Seçim Yapma.....	449

BÖLÜM VII YÜRÜTME

A. CUMHURBAŞKANI KAVRAMI	455
B. CUMHURBAŞKANININ SEÇİLMESİ	456
1. Aday Olma Koşulları	456

a. Yaş.....	456
b. Yurttaşlık/Doğum Yeri.....	457
c. Eğitim (Diploma)	457
d. İki Defa Seçilmemiş Olma.....	458
e. Görevden Çekilme.....	462
f. Aday Gösterilmiş Olma	463
i. Siyasi Partilerin ve Grupların Aday Göstermesi	464
ii. Seçmenlerin Aday Göstermesi	464
2. Finansman ve Propaganda.....	465
a. Propaganda Dönemi ve Yasaklar	465
b. Cumhurbaşkanı Adaylarının Finansmanı	467
3. Cumhurbaşkanlığı Seçimi	469
C. Meclis Tarafından Seçim.....	469
a. Nitelikli Çoğunluk ve Gizli Oy İlkelerinin Önemi.....	469
b. Nitelikli Çoğunluk İlkesinin Riskleri.....	470
D. Halk Tarafından Seçim	471
E. CUMHURBAŞKANI YEMİNİ VE GÖREVE BAŞLAMA.....	473
F. CUMHURBAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ	475
1. Mesaj Yetkisi.....	476
2. Atamalar	477
a. Bürokratik Atama Yetkisi	477
b. Diplomatik Atama.....	478
c. Yargısal Atamalar	478
3. Uluslararası Sözleşmelerle İlgili Yetkiler.....	479
4. Kanunlarla İlgili Yetkiler	479
5. Millî Güvenlik Politikası.....	482
a. Millî Güvenlik Kurulu	483
i. Görevleri	483
ii. Yapısı.....	484
b. Yüksek Askerî Şûra.....	486
c. Başkomutanlık	486
6. Olağanüstü Hâl İlanı.....	488

a. Yetki.....	489
i. TBMM’nin Siyasal Denetim Yetkisi.....	489
ii. TBMM’nin Uzatma Yetkisi	492
b. Sebep.....	493
i. Savaş ve Savaş Riski.....	493
ii. Seferberlik.....	494
iii. Ayaklanma	494
iv. Kalkışma.....	495
v. Diğer Şiddet Hareketleri ve Olayları	495
vi. Tabii Afet.....	496
vii. Tehlikeli Salgın Hastalık.....	496
viii.Ağır Ekonomik Bunalım	497
c. Konu	497
d. Mekân ve Süre.....	498
e. Usul ve Şekil	498
f. Yargısal Denetim	499
7. Düzenleyici İşlemler	500
a. Cumhurbaşkanı Kararları	500
b. Cumhurbaşkanlığı Yönetmelikleri.....	500
c. Kaide Kararnameler.....	501
d. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	502
i. Cumhurbaşkanının Yürütme Yetkisine İlişkin Konularda Çıkarılabilir.....	503
ii. Kişisel Hakları veya Siyasal Hak ve Ödevleri Düzenleyemez.....	504
iii. “Münhasır Kanun Alanı”yla İlgili Konularda Çıkarılamaz ...	505
iv. Kanunda Açıkça Düzenlenen Konularda Çıkarılamaz	511
v. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Kanun Çatışmaları	511
8. Af (Cezayı Kaldırma veya Hafifletme) Yetkisi	512
a. Yetkinin Niteliği.....	514
b. Normatif Çerçeve	515
c. Yargısal Denetim	516

G. CUMHURBAŞKANININ SORUMLULUĞU.....	517
1. Siyasi Sorumluluk.....	517
2. Hukuki Sorumluluk.....	518
3. İdari Sorumluluk.....	518
4. Cezai Sorumluluk.....	519
a. Türkiye'deki Durum	520
b. “Vatana İhanet” ve “Anayasal Suç” Kavramları.....	520
H. CUMHURBAŞKANI YARDIMCILARI	523
1. Sayısı	524
2. Vekâlet Yetkisi	524
I. BAKANLAR.....	525
J. DEVLET DENETLEME KURULU	527
1. Yapısı.....	527
2. Amaçları	527
3. Yetkileri	528
4. Muhatapları	529
K. ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU.....	531
L. MERKEZ – ÇEVRE İLİŞKİSİ	533
1. Merkezden Yönetim	533
2. Yerinden Yönetim.....	535
a. Yer Yönünden.....	535
i. Özerkliğin Sınırları.....	536
ii. “Kayyım” Sorunu.....	542
(1) Lafzi Yorum Yönünden	542
(2) Tarihsel ve Amaçsal Yorum Yönünden	544
(3) Sistematik Yoruma Aykırılık.....	545
b. Hizmet Yönünden.....	549
i. Üniversiteler (Yükseköğretim Kurumları).....	550
(1) Bilimsel Özerklik.....	553
(2) İdari Özerklik	554
(3) Mali Özerklik.....	559
(4) Kadro Özerkliği	560

ii. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	562
(1) Zorunlu ve Serbest Üyelik.....	564
(2) Amaç Dışı Faaliyet Yasağı	564
iii. TRT ve AA.....	565
M. KAMU HİZMETİ GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ HÜKÜMLER.....	568
1. Kamu Hizmetleri.....	568
a. Aslllık.....	569
b. Süreklilik	569
2. Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri.....	570
a. Anayasa'ya Sadakat Yükümlülüğü.....	570
b. Kanunsuz Emirlerle Uymama Yükümlülüğü	575
i. Suç Oluşturmayan Kanunsuz Emir	576
ii. Suç Oluşturan Kanunsuz Emir	577
c. İspat Hakkına Tabi Olma Yükümlülüğü	578
d. Disiplin Hukuku Güvenceleri.....	578
e. Pasif Dava Güvenceleri.....	579
i. İdare Hukuku Yönünden	579
ii. Ceza Hukuku Yönünden.....	580
f. Örgütlenme Özgürlüğü Güvenceleri	581

BÖLÜM VIII

YARGI

A. DÜNYADA YARGI SİSTEMLERİ	586
B. TÜRKİYE'DE YARGI KOLLARI.....	588
1. Adli Yargı.....	589
2. İdari Yargı.....	591
a. Dava Açma Süresi.....	593
b. Yürütmenin Durdurulması Kararı	594
c. Yerindelik Denetimi Yasağı	596
3. Seçim Yargısı	598
4. Hesap Yargısı	599

5. Mülga: Askeri Yargı.....	600
6. Anayasa Yargısı	602
7. Tahkim.....	603
C. MAHKEMELERİN KURULUŞU	604
D. HÂKİMLİK VE SAVCILIK MESLEĞİNİN TASARIMI.....	606
1. Mesleğe Giriş	606
2. Mesleklerin İç İçeliği Sorunu	608
3. Meslekteki Teminatlar.....	611
a. Emir ve Talimat Yasağı	612
b. Keyfî Görevden Alma Yasağı	613
i. Ceza Mahkûmiyeti	614
ii. Meslekte Kalmasının Uygunsuzluğu Kararı	617
iii. Sağlık Sorunları.....	618
c. Erken Emeklilik Yasağı	618
d. Keyfî Nakil Yasağı (Coğrafi Teminat).....	619
e. Mali Teminatlar	621
f. Meslekle Bağdaşmazlık İlkesi.....	622
g. Yargısal Sorumsuzluk İlkesi.....	624
h. İdari Özerklik İlkesi	625
4. Anayasal Öz Örgütlenme: HSK.....	627
a. Kısa Tarihçesi	628
i. 1961 Anayasası.....	628
ii. 1971 Değişiklikleri.....	629
iii. 1982 Anayasası.....	629
iv. 2010 Değişiklikleri.....	630
b. Kurulun Yapısı	631
c. Daireler.....	634
d. Genel Sekreterlik.....	634
e. Teftiş Kurulu	635
f. Kurulun Yetkileri	635
i. Genel Kurulun Yetkileri	635
ii. Dairelerin Yetkileri	635

iii. Genel Sekreterlik.....	636
iv. Teftiş Kurulu	636
g. Kurulun Kararları	636
5. Hâkimlerin Karar Verme Ölçütleri.....	638
E. AVUKATLIK MESLEĞİNİN TASARIMI	639
F. YÜKSEK MAHKEMELERİN ANAYASAL YAPISI	640
1. Yargıtay	640
2. Danıştay.....	641
3. Sayıştay	642
4. Yüksek Seçim Kurulu	644
5. Uyuşmazlık Mahkemesi.....	644
6. Mülga: Yüksek Askeri Mahkemeler	645
KAYNAKÇA.....	647
KAVRAM DİZİNİ.....	689